

tie en ideeën zijn voor een nieuw decreet? Omdat men bang is voor het woord afschaffing?

Gepubliceerde of openbaar meegedeelde visies omtrent de wijzigingen aan het decreet zijn alleszins schaars en inhoudelijk mager. Met de beste wil ter wereld kunnen we de voorstellen van de ondervoorzitter van de RAT, Hugo Meert, gepubliceerd in *Liberaal Reflex*, het tijdschrift van het coördinatiecentrum voor liberaal socio-cultureel beleid, niet au sérieux nemen. Subsidies toekennen aan de toeschouwer i.p.v. aan de kunstenaar, stelt hij voor; de toeschouwer zal zich naar postkantoor of bank moeten begeven met het "toelagestrookje" bevestigd aan zijn theaterticket, om er een deel van zijn ticketprijs terug te vorderen. Indien de drempelvrees voor theater reeds groot was, zal die via een dergelijk ingewikkeld systeem, dat tegen elke historische fundering van de subsidiëring ingaat, wel tot een fobie zijn uitgegroeid.

Toch is Meert niet de enige die in die richting denkt. Ook Paul De Grauwe, professor economie aan de KUL, die in een publicatie-in-voorbereiding een hoofdstuk wijdt aan cultuur in het kapitalisme, vindt dat door het subsidiëren van kunstenaars "de beslissingsmacht over de inhoud van al deze cultuurvormen wordt weggenomen van de 'gebruiker' en in handen wordt gelegd van een kleine kring van ambtenaren, politici en 'cultuurproducenten' die goede relaties hebben" (uit: *Financieel Economische Tijd*, extra-editie, 22/2/86). Hij is verstandig genoeg om geen rechtstreekse subsidiëring van de toeschouwer voor te stellen; wel is hij er voorstander van om de subsidies afhankelijk te maken van het aantal verkochte tickets zodat "theaterproducenten gedwongen worden al hun aandacht te besteden aan de wensen van de bezoekers". Om het elders geciteerde voorbeeld te hernemen betekent dat dit jaar voor het NTG: geen *Bouwmeester Solness* meer, maar wel *Peter Pan*.

In De Grauwes redenering wordt een Ministerie van Cultuur op de duur overbodig, een conclusie waartoe Herman Liebaers (cfr. *Topics*, 25/9/85), via andere wegen ook komt: 100% privatisering van de cultuur, vrije markteconomie, want: "Elk cultuurbeleid heeft een fascistische inslag"(!).

Volks en elitair

Wat denken de socialisten over dergelijke stellingname van een ex-medestander? Wat zijn hun opvattingen over cultuur? Het bezoek dat Jack Lang op uitnodiging van de SP aan België bracht, was voor die partij het begin van een brede informatieronde in het kunstenaarsmilieu. Wat theater betreft resulteerde dat op 15/2/86 in een bijeenkomst op een Flandriaboot, op en neer doberend tegen de Antwerpse kaaimuren. De meeste voorbereidende teksten waren van de hand van Walter Tillemans, die daarin echter zijn huidige praktijk als norm voor alle theater hanteerde. Socialisten situeren de term "volks theater" niet in een puur economische context; ze verbinden aan toneel-voor-het-grote-publiek ook een uitgesproken democratiseringsintentie. Maar een globaal theaterbestel bestaat uit méér dan populair theater alleen en het meest populaire extreem aan de ene kant heeft hoe dan ook een relatie met het meest elitaire extreem aan de andere kant. Beide voeden en versterken elkaar. Wanneer Luc Philips vandaag Becketts *Krapp's last tape* speelt voor volle zalen, dan kan dat omdat in de jaren 50 een stel "elitair" maar overtuigde theatermakers bereid bleek Beckett te spelen voor een publiek van 10, 15 man. Als men theatermakers vandaag het recht en de middelen ontzegt om met andere auteurs, of in andere vormen, voor een ander, even klein publiek "elitair" theater te maken, dan sluit men een van de voedingsaders af van het theater in de toekomst. Op deze SP-bijeenkomst werden niet alle facetten van de theaterrealiteit in kaart gebracht; men bleek onvoldoende bewust van hun samenspel; m.b.t. het theaterdecreet leidde dit dan ook tot partiële, vaak onbelangrijke amendementen. Aan het einde van de studiedag bleef er slechts één enkele, ongenueanceerde kreet over: méér geld. Al bij al een vrij ontgoochelende conclusie.

De organisatie van kunst

Wanneer dit nummer van *Etcetera* verschijnt zal Minister Dewael voor het eerst gepraat hebben met zijn

Raad van Advies voor Toneel. Om nieuwe categorieën uit te dokteren? Om oude bij te schaven? We kunnen alleen maar hopen dat de Minister en zijn staff zelf de nodige creativiteit aan de dag zullen leggen of alleszins de vrije ruimte zullen geven aan die creativiteit.

De organisatie van kunst is een ernstige zaak; ze is een intrinsiek en bepalend facet van het kunstprodukt zelf; ze verdient dan ook dezelfde professionele aandacht als de creatie. Hoe een produkt aangeboden wordt, waar, wanneer, in welke omstandigheden, hoe de doorwerking geschiedt... het heeft allemaal zijn invloed op de receptie van het kunstwerk, op zijn impact in de samenleving. Conflicten in die sfeer kunnen leven en dood van de kunst betekenen: tijdens de voorbije maanden werd bij Globe in Nederland, door de "organisatie" een beslissende nederlaag aan de "creatie" toegebracht. Een spijtig voorbeeld dat alleszins een grondige bestudering waard is. Als elke creatie de organisatievorm zoekt die ze nodig heeft, dan zullen de modellen voor een beleid zeer talrijk zijn. Eén ding is zeker: werkbare modellen groeien uit de praktijk, ze zijn constant in ontwikkeling; ze worden niet geboren in ministeriële bureaus en dan eens en voor goed in decreten vastgelegd. Wanneer de politici radeloos zullen worden over de enorme, overstelpende hoeveelheid aan modellen, dan pas is het cultuurbeleid wellicht op goeie weg. Brinkman, de Nederlandse minister van Cultuur vatte het cultuurbeleid ooit als volgt samen: "De overheid organiseert ter wille van het algemeen belang een in wezen anarchistische tegenkracht". Precies in die tegenkracht ligt de wezenlijke én paradoxale functie van de kunstenaar in onze samenleving of, zoals de Engelse auteur-regisseur John McGrath het uitdrukte: "The harder they try to kill us, the more we are necessary".

De redactie